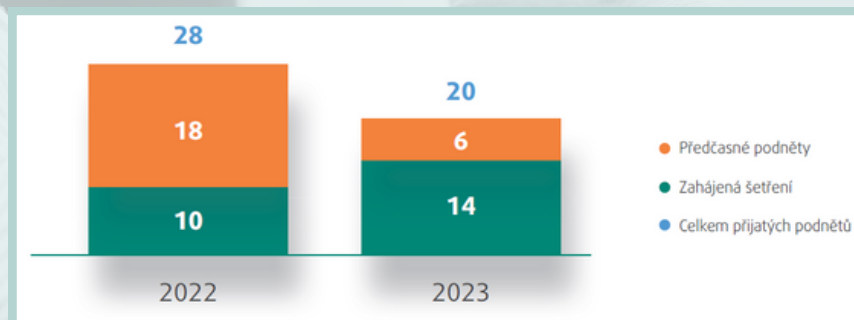

POMÁHALI JSME, například

Protiprávně sterilizovaným ženám

S Ministerstvem zdravotnictví jsme řešili chyby při vyřizování žádostí o odškodnění protiprávních sterilizací. Neúspěšným žadatelkám o odškodnění jsme pomáhali se sepsáním správních žalob a natočili jsme pro ně informační podcast.

Dlouhodobým pěstounům a osvojitelům, kteří mohou díky nám čerpat celou částku rodičovského příspěvku již od svěřením dítěte do jejich péče.

90 přijatých podnětů	4 připomínkové předpisy týkající se příchozích z Ukrajiny
18 hodin školení pro pracující s lidmi z Ukrajiny	6 školitelů
5 odborných článků	

Lidem z Ukrajiny při řešení různých problémů a snažili jsme se také zvýšit jejich informovanost. Připomínkovali jsme několik novel Lex Ukrajina. V pracovních skupinách a na domácích i zahraničních vzdělávacích akcích jsme poukazovali na problémy s dočasnou ochranou v České republice.

CHRÁNILI JSME PŘED DISKRIMINACÍ

Náš e-learning učí rozpoznat diskriminaci

Šestidílný online kurz antidiskriminačního práva je pro každého, kdo chce rozumět tomu, jak diskriminaci poznat a řešit.

Monitorovali jsme ochranu před diskriminací

Ukončili jsme tříletý proces systematického sledování naplňování práva na rovné zacházení a dodržování zákazu diskriminace ve třech oblastech: vzdělávání Romů, rovné odměňování žen a mužů a změny právní úpravy ke zlepšení ochrany obětí diskriminace a vymahatelnosti jejich práv. Čtyři monitorovací zprávy jsme doplnili o doporučení, jak ochranu před diskriminací u nás posílit.

PROČ SE LIDÉ CÍTILI DISKRIMINOVÁNI

98 zdravotní postižení	39 rasa, etnický původ
59 věk	7 náboženství, víra, světonázor
48 pohlaví	5 sexuální orientace
41 národnost	99 jiný důvod
40 státní příslušnost	

LIDÉ S POSTIŽENÍM PARTICIPUJÍ NA NAŠICH AKTIVITÁCH

Snažíme se přenést princip participace aneb nic o nás bez nás do všech našich aktivit. Proto:

- Spolupracujeme s poradním orgánem na monitorování práv lidí s postižením.
- Skupina sebeobhájců s mentálním postižením spolupracovala na našich doporučeních a na výzkumu.
- Sebeobhájci s námi psali připomínky k zákonu o veřejném opatrovnictví a účastnili se jejich projednání na Ministerstvu spravedlnosti.

Myslíme si, že lidé s postižením mají být slyšet a podílet se na řešení problémů, které se jich týkají. Připravujeme proto doporučení, jak má participace vypadat. Princip participace však neplatí je pro lidi s postižením. Zapojit je třeba také děti a další zranitelné skupiny.

PŘIPRAVUJEME SE NA DĚTSKÉHO OMBUDSMANA A NHRI

V České republice jako jedné z posledních zemí evropských zemí dosud chybí dětský ombudsman a národní lidskoprávní instituce (NHRI). Po mnoha dlouhých letech se věci pohnuly kupředu. V roce 2023 probíhaly intenzivní práce na zákoně k jejich zřízení. Návrh chce zřídit samostatného a nezávislého dětského ombudsmána, který by s ochráncem sdílel odborné zaměstnance a institucionální zázemí jeho Kanceláře. Ochránce by se měl stát národní lidskoprávní institucí. Půjdou-li věci podle plánu, dětský ombudsman a ochránce by měli začít systematicky chránit lidská práva v České republice v roce 2025.

 ombudsman
veřejný ochránce práv

ROK 2023 SHRNUTÍ

7 000+	vyřízených podnětů
501	úřadům jsme vytkli jejich chyby
v 97%	případů úřady po našem zásahu chybu napravily
5 579	lidí využilo naši informační linku
189	podaných legislativních připomínek
21	natočených podcastů
4	vydané Zpravodaje
240+	zveřejněných příspěvků na Facebooku

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2023

PROSAZOVALI JSME ZMĚNY

Řešili jsme přítomnost zákonných zástupců u hospitalizovaných dětí

Chceme změnit situaci dětských pacientů, kteří nemohou být v nemocnici se svými rodiči. U Ministerstva zdravotnictví jsme prosadili metodický pokyn, který sjednotí postup poskytovatelů zdravotních služeb při uplatňování práva nezletilého pacienta na přítomnost jeho zákonných zástupců a osob blízkých při poskytování zdravotních služeb.

Shrnuli jsme hlavní problémy při poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů

Ministři spravedlnosti jsme doporučili, jak vyřizování žádostí urychlit a jak změnit zákon. Připravili jsme jednodušší formuláře žádostí.

Chceme změnit soudní systém, který není připraven zvládat věci bez průtahů a efektivně řešit složité případy

Na to jsme upozornili ministra spravedlnosti v kauze železničního neštěstí ve Studénce. Myslíme si, že u extrémně složitých případů by soudcům pomohlo například přidělení asistenta či vyššího soudního úředníka, nebo snížení nápadu ostatních věcí.

I lidé s příjmy mají právo na advokáta

A to zejména tehdy, pokud zákony vyžadují, aby před soudem měli povinně advokáta. A pokud nemůžou advokáta sehnat, tak to, že jsou majetní, nemůže být důvod, aby jim Česká advokátní komora advokáta odmítla určit. Ústavní soud se přiklonil k naší argumentaci a zrušil část ustanovení zákona o advokacii, které omezovalo právo lidí na zajištění právní pomoci a přístup k soudu.

Prosazujeme srozumitelné psaní na úřadech

Co brání tomu, aby úřady komunikovaly s lidmi srozumitelně?

- Obava úředníků opustit vyjeté koleje.
- Nedostatek vedení úředníků ke srozumitelnému psaní a jejich podpora.

Rozumíte

úředním textům?

A rozumí jim vaši blízcí?

Tak nám to asi zamítli. Něco kvůli překluzi. To je nějaká nemoc?

Proto jsme vydali praktickou příručku „**Jak psát srozumitelně úřední texty**“. Informovali jsme o ní všechna ministerstva, krajské a obecní úřady. Vydáním příručky cesta ke srozumitelnosti nekončí. S úřady například spolupracujeme i na srozumitelnějších dokumentech.

Pro pilotní testování ve vybraných vazebních věznicích jsme připravili nové **poučení pro obviněné napsané srozumitelným jazykem**.

Ve spolupráci s odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra jsme připravili **šablonu zamítavého rozhodnutí o mezinárodní ochraně**. Je srozumitelnější pro adresáty a také rychlejší a jednodušší pro samotné úředníky.

PROVĚŘILI JSME PODMÍNKY ŽIVOTA LIDÍ V 31 ZAŘÍZENÍCH

Už sedmáct let chráníme před špatným zacházením lidí omezené na svobodě. Navštěvujeme proto místa, kde se tyto lidé nacházejí nebo mohou nacházet. Od roku 2018 také sledujeme, jak Česká republika naplňuje práva lidí s postižením podle Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením.

Návštěvy proto zaměřujeme na podmínky klientů v domovech pro osoby se zdravotním postižením. Mnohá naše doporučení pomáhají měnit praxi.

Například na základě našich doporučení z návštěv vazebních věznic přijala Vězeňská služba jasná **pravidla pro používání kamer ve věznicích**.

S Ministerstvem zdravotnictví jsme řešili **nevyhovující materiální podmínky psychiatrických nemocnic**. Ty jsou pro pacienty nedůstojné a někdy dokonce ohrožují jejich bezpečí i život.

ZAŘÍZENÍ NAVŠTÍVENÁ V ROCE 2023

- 10 zařízení sociálních služeb
- 7 zařízení pro děti
- 7 zařízení poskytující lůžkovou psychiatrickou péči
- 1 věznice
- 6 policejních cel

Zprávy z ukončených návštěv zařízení jsou dostupné v [Evidenci stanovisek ochránce](#) (oblast práva 801 a násl.) či v [mapě navštívených zařízení](#).

PROVÁDĚLI JSME VÝZKUMY

A to zejména u velkých systémových témat, kdy potřebujeme doložit, že úřady nepostupují správně, praxe není sjednocená, nebo chybí metodické vedení. Stejně tak, když máme podezření, že jsou ohrožena práva zranitelných lidí.

Vždy se snažíme také navrhnout postup, jak dané problémy řešit a jednáme s orgány, které mohou tyto změny prosadit.

Věnovali jsme se například výzkumům:

Ochrana zvířat proti týrání – spolupráce orgánů ochrany zvířat

Kromě výzkumu jsme vydali také sborník Ochrana zvířat a uspořádali konferenci.

Těhotenství a mateřství na pracovišti

Posbírali jsme zkušenosti více než tisíce žen pečujících o dítě mladší šesti let a vydali doporučení pro zaměstnavatele jak se vyhnout diskriminaci na pracovišti. Navázali jsme praktickou příručku Nejčastější případy diskriminace na pracovišti a jak se jim vyhnout.

Regulace pachových látek

Ochranu před zápachem jsme také prosazovali při změně právní úpravy zákona o ochraně ovzduší.

Kontakty dětí s vězněnými rodiči

Tématu jsme se věnovali také při řadě dalších aktivit. Vydali jsme například doporučení pro Vězeňskou službu a MPSV a uspořádali odborný kulatý stůl.

Poskytování zdravotní podpory a zdravotních služeb ve školách a školských zařízeních

Zjišťovali jsme, jak školy postupují, když je potřeba žákům během pobytu ve škole poskytovat zdravotní podporu.

Přístupnost a bezbariérové užívání staveb

Na výzkum jsme navázali konferencí.

Deinstitucionalizace

Zkoumali jsme, jak proces deinstitucionalizace plánují jednotlivé kraje a jak do tohoto plánování zapojují přímo lidi s postižením.

Dobrá praxe v zajišťování bydlení pro zranitelné lidi

Hledali jsme příklady, které dobře fungují při zajišťování bydlení napříč regiony i různými cílovými skupinami.

Přispěli jsme k pozastavení financování velkokapacitních ústavů

Pokud lidé musí žít v ústavech (zařízeních), měl by jejich život a prostředí maximálně připomínat život v běžné domácnosti a komunitě. To ve velkokapacitních zařízeních zajistit nelze. Proto jsme se zapojili do komunikace ohledně investic z Národního plánu obnovy (NPO) a zabránili investování do výstavby velkokapacitních ústavů. Pomohli jsme také přesměrovat prostředky z NPO z výlučné podpory pobytových sociálních služeb k podpoře služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou. Tím jsme přispěli k postupnému naplňování práva lidí s postižením na nezávislý způsob života a zapojení do komunity, které jim zaručuje článek 19 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

